

- Kharkivskoi naukovo-doslidchoi katedry istorii ukrainskoi kultury Ch. VII. Etnolohichno-kraieznavcha sektsiia. Vyp. Pershyi [Scientific journal of Kharkiv scientific investigation Cathedral of Ukrainian cultural history of Charles VII. Ethnological, local history section. Vol. First.], Derzhavne vydavnytstvo Ukrainy, pp. 70–93. [in Ukrainian].
2. Hlukhenka, N. P. (1975), Petrykivskiyi rozpys [Painting of Petrykivka], Mystetstvo, Kyiv. [in Ukrainian].
 3. Dzherela. Petrykivskiyi rozpys. Kataloh tvoriv narodnykh maistryn Parasky Pavlenko, Iryny Pylypenko ta Nadii Bilokin z pryvatnykh kolektsii Volodymyra Paduna ta Andriia Pikusha, (2015). [Sources. Painting of Petrykivka. Catalogue of creative works of craftswomen Paraska Pavlenko, Iryna Pylypenko and Nadiya Bilokin from private collections of Volodymyr Padun and Andriy Pikush], 2-he vydannia, vypravlene i dopovnene. [in Ukrainian].
 4. Naiden, O. S. (1989) Ornament ukrainskoho narodnoho rozpysu. Vytoky, tradytsiia, evoliutsiia [Ornament of Ukrainian folk painting. Sources, tradition, evolution], Kyiv. [in Ukrainian].
 5. Petrykivskiyi rozpys. Dzherela ta suchasnist: Kataloh, vstup. st. V. Ya. Soloviova and L. I. Yatsenko. (1982), [Painting of Petrykivka. Sources and present time: Catalogue, Intr. art. V. Solovyov, L. Yatsenko], Promin, Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].
 6. Selivachov, M. R. (2005), Leksykon ukrayins'koyi ornamentiuky (ikonohrafiya, nominatsiya, stylistyka, typolohiya) [Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)], Redaktsiya visnyka “Ant”; Nizhyn: TOV Vydavnytstvo “Aspekt-Polihraf”, XVI, Kyiv. [in Ukrainian].
 7. Smolii, Yu. (1999), Nadiia Bilokin [Nadiya Bilokin], NM [NM], no (1–2), pp. 22–25. [in Ukrainian].
 8. Starchenko, V. I. (2004), Navchalnyi posibnyk do vyvchennia kursu “Dekoratyvno-uzhytkove mystetstvo” [Study guide to the course “Decorative and applied arts”], RVV DNU, Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].

УДК 75.03+7.07-05(477.87)

Віктор Штець

**МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АДАЛЬБЕРТА ЕРДЕЛІ
ТА ЙОСИПА БОКШАЯ І ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗОЛТАНА ШОЛТЕСА**

У статті розглянуто педагогічну та творчу діяльність видатних майстрів закарпатської школи живопису А. Ерделі та Й. Бокшая у контексті їх впливу як на становлення самої школи, так і на формування творчої особистості Золтана Шолтеса. Проаналізовано особливості художньої мови З. Шолтеса, виявлено основні риси його творчого методу.

Ключові слова: закарпатська школа живопису, вплив, пейзаж, пленер, художня мова, творчий метод.

Віктор Штець

**ХУДОЖЕСТВЕННО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АДАЛЬБЕРТА
ЭРДЕЛИ И ИОСИФА БОКШАЯ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ
ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ ЗОЛТАНА ШОЛТЕСА**

В статье рассмотрено педагогическую и творческую деятельность выдающихся мастеров закарпатской школы живописи А. Эрдели и И. Бокшая в контексте их влияния как на становление самой школы, так и на формирование творческой личности Золтана Шолтеса. Проанализировано особенности художественной речи З. Шолтеса, выявлено основные черты его творческого метода.

Ключевые слова: *закарпатская школа живописи, влияние, пейзаж, пленер, художественная речь, творческий метод.*

Victor Shtec

ADALBERT ERDELY AND JOSEPH BOKSHAY ARTISTIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITIES AND THEIR INFLUENCE ON THE CREATIVE PERSON OF ZOLTAN SHOLTES

Zoltan Sholtes (1909 – 1990) – is one of the most famous representative of Ukrainian fine art of the twentieth century. But his name is not sufficiently studied in scientific works yet. However, except of his overall assessment heritage in the context of Transcarpathian school, the main factors of formation of artist’s creative personality, outlook, author’s method problems remain unsolved. Particularly relevant is the question of art education and formation of Z. Sholtes as an artist. The article examines the creative and pedagogical activity of the greatest masters of the Transcarpathian school of painting A. Erdeli and I. Bokshai in the context of their influence on the establishment of the school, and the formation of Zoltan Sholtes creative personality. I. Bokshai in his curriculum appealed to the creativity of the old masters, attracted students to study the classics of world art heritage; A. Erdelyi reported to-date information on the current state and tendencies of world art. Bokshai taught attentive, almost handicraft, relationship to nature, the ability to grasp the mood and impressionistic manner of writing. A. Erdeli stressed the expressiveness of the composition, modern vision and interpretation of nature, the need to search for the author’s artistic handwriting. Especially close for Sholtes was teaching methods and creativity of I. Bokshai. The artist followed his teachers ideological-theoretical and technical-practical principles. Work in the open air, which was actively supported by artists of “Subcarpathian Barbizon” became for Z. Sholtes crucial to the formation of genre theme minded plastic language, technical manner, color, imagery. We can notice in the artist's creative method two ways of perception of nature: on the one hand it is unconscious enthusiasm for beauty of Carpathian landscape; on the other – the result of years of direct observations of variability mountain views, diversity of states of nature, change colors and tones. Sholtes followed the realistic tradition taken over from I. Bokshai, however, stylistic realism artist does not deny the presence of the expression in the manner of writing, rice Romanticism in the art image and impressionistic delicate colors.

Key words: *Transcarpathian school of painting, the influence, landscape, plein air, artistic language, creative method.*

Незважаючи на чималу кількість публікацій, присвячених як становленню і розвитку закарпатської школи живопису, так і мистецькій діяльності її представників, певні лакуни на цьому мистецтвознавчому тлі все ж залишаються та потребують окремих досліджень. Серед таких – наукова реконструкція цілісного образу З. Шолтеса та його мистецької концепції. Золтан Шолтес (1909 – 1990) – один з найвідоміших і, водночас, не достатньо досліджених у наукових працях представник українського образотворчого мистецтва ХХ ст. Водночас, окрім загальної оцінки його живописного доробку у контексті закарпатської школи, діяльність митця, чинники формування його творчої особистості, світогляд, проблеми авторського методу залишаються нерозкритими. Особливо актуальним постає питання художньої освіти З. Шолтеса та становлення його як художника.

Закарпатська школа живопису та творчість її представників є предметом дослідження науковців ще з середини ХХ ст. Останніми роками вийшло друком чимало видань, присвячених окремим іменам закарпатської школи, зокрема Адальберту Ерделі (2007), Федору Манайлу (2010), Антону Кашшаю (2011), Ернесту Кондратовичу (2008), Андрію Коцці (2011) та іншим. У 2009 р. був виданий альбом “Золтан Шолтес” (упорядник В. Штець) [1]. В альбомі зібрано максимально повний каталог творів художника, подано деякі біографічні дані та мистецтвознавчі характеристики творів митця. Спорадично ім’я З. Шолтеса згадується у дослідженнях І. Чуліпи [8], Г. Островського [6], І. Небесника [3; 4], Л. Біксей. Також було видано кілька каталогів до

виставок художника з вступними статтями Ю. Сташка [10], А. Шпакова [2], Л. Філіпа [7]. Водночас можна стверджувати, що у даних публікаціях увага частіше зосереджена на біографічних даних митця, а також на декларуванні З. Шолтеса саме як представника закарпатської школи живопису. Відтак, такі важливі питання, як художня освіта митця, спадковість традицій та формування власного творчого методу, залишаються нерозкритими.

Мета статті полягає у виявленні базових педагогічних методів та навчальних засад Й. Бокшая та А. Ерделі та розкритті їх впливу на формування мистецької концепції З. Шолтеса.

Становлення закарпатської школи живопису, а точніше, закарпатського професійного образотворчого мистецтва нерозривно пов'язане з іменами випускників Будапештської академії мистецтв Йосипа Йосиповича Бокшая та Адальберта Михайловича Ерделі. Їх творча доля близька до життєвого шляху таких українських художників, як Олекса Новаківський, Олександр Мурашко та інші, що, здобувши мистецький вишкіл у визнаних європейських вузах, повертались додому й самі організовували художню освіту, розвивали разом із земляками світові художні напрямки [3, с. 11]. Початок педагогічної діяльності цих двох художників став стартом для всебічного розвитку образотворчого мистецтва закарпатського краю. Останній проявився у вихованні цілої плеяди живописців, освітній, виставковій та пленерній діяльності. Ця тенденція стала вкрай важливою для культурного життя Закарпаття, де, за висловом дослідника Г. Островського, "...художнє життя ... останньої чверті ХІХ – поч. ХХ ст. буквально тліло. Не було ні виставок, ні художніх організацій, ні критики" [6, с. 27]. Активні організаційні дії Й. Бокшая та А. Ерделі після їх повернення з навчання засвідчили початок нового відліку культурного розвитку закарпатського краю.

Адальберт Ерделі (1891 – 1955) належить до числа найвидатніших українських художників ХХ ст. Після навчання в Мукачівській гімназії та учительській семінарії м. Марамарош Сігот (нинішня Румунія), А. Ерделі здобуває професійну художню освіту в Будапештській академії мистецтв, а також удосконалює фах в Кечкеметській художній колонії. Протягом 1916–1922 рр. А. Ерделі викладає малюнок в горожанській школі, гімназії та семінарії м. Мукачева [4, с. 20]. Попри те, що педагогічна робота забирала чимало часу та сил, художник не полишає вдосконалювати власну майстерність та розвиватись як професійний художник: у 1922 р. він виїздить до Мюнхена та працює в студії художника Франке; у 1929 р. – бере творче відрядження до Франції, маючи змогу "зсередини" опанувати тогочасні тенденції європейського мистецтва. Водночас, ідея створення на Закарпатті сучасної передової мистецької школи залишалась для художника серед пріоритетних.

Йосип Бокшай (1891 – 1975) народився на Рахівщині в с. Кобилецька Поляна. Здобувши середню освіту в Мукачівській гімназії, продовжив навчання в Будапешті, на педагогічному відділенні академії мистецтв. Викладачем фахових дисциплін у нього був відомий угорський живописець Імре Ревес (дитячі роки якого також були пов'язані із Закарпаттям). Трагічні історичні обставини не дозволили художнику по закінченні академії продовжити творчу діяльність – 1 серпня 1914 р. його мобілізують рядовим у лави австро-угорської армії, а вже через півроку він потрапляє у полон. Лише у 1918 р., пройшовши довгий шлях поневірянь через Карпати, Туркестан, Самарканд, Каспій, центральну Україну (де мав змогу ознайомитись із творами І. Левітана, І. Рєпіна), художник повертається на Закарпаття [4, с. 25]. Спочатку він викладає в Ужгородській горожанській школі, а з 1919 р. по 1945 р. – в Ужгородській реальній гімназії. Саме у цій гімназії здобував освіту майбутній художник Золтан Шолтес.

Як і А. Ерделі у семінарії, Й. Бокшай залучав талановитих учнів до додаткових занять з художніх дисциплін у позаурочний час, намагаючись компенсувати малу кількість годин з образотворчого мистецтва. Такі, здавалося б, буденні дії насправді стали вирішальними з точки зору художньої освіти регіону, адже серед студентів виявились такі визнані у майбутньому художники, як Андрій Коцка, Андрій Добош, Ернест Кондратович, Адальберт Борецький, Золтан Шолтес. Позитивний досвід таких студій сприяв створенню у 1927 р. в Ужгороді А. Ерделі та Й. Бокшай приватної суботньо-недільної Публічної школи рисунку, що забезпечила академічну освіту талановитій молоді. Програма з рисунку та живопису передбачала роботу з гіпсами, натюрмортом, оголеною натурою, пейзажем. Викладався також курс пластичної анатомії, перспективи та історії мистецтва [3, с. 28]. Тут, паралельно із

загальноосвітньою підготовкою в учительській семінарії або гімназії, студенти отримували освіту близьку за навчальним планом до художньої академії чи спеціального мистецького навчального закладу. Важливою була й особиста світоглядно-мистецька позиція вчителів. Йосип Бокшай, маючи пієтет перед творчістю старих майстрів (таких, як Рембрандт, Дж. Батіста Тьєполо, Дюрер), активно залучав студентів до вивчення спадщини класиків світового мистецтва та загалом робив акцент на основах академічної підготовки. Такий досвід і знання формують у студентів критичне бачення творів мистецтва, розуміння прекрасного, вміння порівнювати та аналізувати. Звичайно, для всебічного розвитку студентам необхідна була активна інформація про сучасний стан світового мистецтва. Цю нішу в навчальному процесі зайняв Адальберт Ерделі, який звертався частіше до тенденцій сучасного європейського мистецтва. Його захоплення німецьким експресіонізмом відбилась як на особистих творах 30–40-х рр., так і у творах учнів – А. Коцки, А. Добоша, Ф. Манайла. Про методи навчання у школі добре висловився мистецтвознавець Я. Златлоукал, вважаючи, що Й. Бокшай вчив прекрасного ремісничого спостереження, вміння схопити настрої та імпресіоністичної манери письма. Натомість А. Ерделі акцентував на виразності композиції, модерному баченні та трактуванні природи, на увиразненні власного авторського художнього почерку [11]. Обидва вчителі активно долучають учнів до розуміння та використання тих скарбів, якими наділені мешканці підкарпатського краю: мальовнича природа, народне мистецтво у всіх його жанрах, дерев'яна архітектура, а також своєрідний устрій життя верховинців, їхні фольклор та міфологія [6, с. 70]. Ці сфери стали визначальними у живописі закарпатців. Надалі чимало критиків відзначатимуть у творчості А. Коцки, Ф. Манайла, Е. Кондратовича тісний зв'язок з народним мистецтвом і в тематиці, і в застосуванні його принципів; краса карпатських панорам стала постійною темою для З. Шолтеса, А. Кашшя, О. Грабовського, Г. Глюка, Е. Кондратовича. Такий синтез традицій та новаторства у школі став плідним ґрунтом для майбутніх художників, які, пізнаючи багатогранність мистецького фаху, обирали кожен свій шлях у мистецтві. Варто відмітити, що ентузіазм учителів, їх персональна робота з учнями, негативне ставлення до дилетантизму, салонності та офіціозу та принциповість позиції щодо шляху розвитку мистецтва краю забезпечили школі не просто успіх. Саме образотворче мистецтво Закарпаття стало каталізатором підйому національної свідомості краю в першій половині ХХ століття, рушійною об'єднавчою силою зростаючого патріотизму, національної ідентифікації [1, с. 45].

Золтан Шолтес був одним із найталановитіших та самовідданих учнів школи. Незважаючи на паралельне навчання в Ужгородській греко-католицькій духовній семінарії (та будучи рукоположеним у сан священника у 1933 р.), З. Шолтес активно займався живописом, виїздив на пленери, організовував власні виставки. Особливо близькими йому були творчість, методи викладання та сама постать Й. Бокшя, з яким він зберігав товариські відносини протягом усього життя. Саме Бокшя З. Шолтес вважав своїм учителем, наслідуючи його світоглядно-теоретичні та техніко-практичні принципи, переймаючи досвід безпосередньо в майстерні. Перші етюди З. Шолтеса, створені кольоровою крейдою з акварельними підмалюваннями (сьогодні зберігаються в колекції сестри художника), засвідчують беззаперечність авторитету Й. Бокшя – реалістичні, ліричні, з точним вправним рисунком. Художника також вабили твори на сакральну тематику, власне, й сам Бокшя у 1920–1930-х рр. активно працював над відтворенням біблійних сюжетів (“Проповідь” (1926), “Святий Іван Златоуст на літургії” (1927), монументальний розпис плафона Ужгородського кафедрального собору (1939)). Проте, релігійна тематика не стала домінуючою у творчому доробку З. Шолтеса (хоч і був священником), як і не розвивав жанр портрета (натхненний прикладом А. Ерделі, З. Шолтес створив кілька вдалих образів: “Голова старика” (1928), “Старий” (1931), “Портрет селянина з люлькою” (1932)). Сюжетні тематичні полотна мають місце у творчому доробку митця, особливо у ранній період творчості: “На прядки” (1934), “Старий млин” (1946), “Вивіз сіна з полонини” (1947), проте найбільш виразно талант художника проявився в ділянці пейзажу, а основною темою творів стали Карпати. Апелюючи до самотньої етнокультури та величної природи рідного краю, синтезуючи у власному творчому методі риси традиційного народного мистецтва з інноваційними пошуками європейського живопису, З. Шолтес створював краєвиди, неповторні за своїми образотворчими ознаками та силою виразності.

Суттєвим чинником, що мав вплив на якість самотніх пейзажів художника, став плернерний досвід. Закарпатці осмислювали та приймали як керівництво до дії традиції художніх шкіл Нодьбані, Кечкемета, Мюнхена, Парижа. Зокрема, переймались важливістю роботи безпосередньо на повітрі. З ініціативи Й. Бокшая та А. Ерделі, починаючи з 1921 р., проводились активні практики плернерів, у тому числі міжнародні, що сприяли піднесенню художнього процесу на Закарпатті та стали “школою” не лише для митців-пейзажистів, але й художників ширшого жанрового спрямування. Для них плернер став не лише засобом вивчення та трактування природи, він став каталізатором на шляху до творчого становлення окремих індивідуумів. Кожен з них вчився в природи, розкриваючи в собі потужні живописні якості, а колір ставав основним засобом трактування безмежних просторів Карпат.

Для З. Шолтеса плернерний досвід був украй важливим. “Протягом багатьох років він послідовно і цілеспрямовано працює на плернері, вивчає пластику пейзажних форм, збагачує свою майстерність у композиції, виборі мотивів, кольору та фактури живописного полотна” – зауважує дослідник А. Шпаков [2, с. 3]. Ці натурні студії виступили для З. Шолтеса не менш вагомим освітнім фактором, як навчання в іменитих учителів. Гостре реалістичне світовідчуття та образне відтворення гармонії натурального матеріалу – невід’ємні компоненти пейзажів З. Шолтеса. Майже всі його композиції писані безпосередньо з природи, і їх викінченість, по суті, картинна довершеність свідчать про неабиякий досвід натурних студій та загалом про уміння привнести у трактовані природні мотиви відповідну міру імпровізації. Це відчуття імпровізації, власне, й увиразнює у творчому методі художника певний стик шляхів сприйняття природи: з одного боку, це підсвідоме захоплене ставлення до краси закарпатського пейзажу, з іншого – результат багаторічних безпосередніх спостережень за мінливістю гірських панорам, багатоманіттям станів природи, зміною кольорів та тонів. Шолтес слідував реалістичній традиції, перейнятій від Й. Бокшая, проте стильовий реалізм художника не заперечує наявності експресії у манері письма, рис романтизму в художньому образі та імпресіоністичного тонкого колориту.

Отже, за результатами дослідження, доведено, що безпосередній вплив на становлення творчої постави Золтана Шолтеса мали такі імениті майстри як Й. Бокшай та А. Ерделі – викладачі приватної Публічної школи малюнку, де навчався молодий художник. Перший у своїй навчальній програмі апелював до творчості старих майстрів, залучав учнів до вивчення спадщини класиків світового мистецтва; Ерделі ж доносив до учнів актуальну інформацію про сучасний стан та тенденції світового мистецтва. Й. Бокшай вчив уважного, майже ремісничого, ставлення до природи, уміння схопити настрої та імпресіоністичної манери письма. А. Ерделі акцентував на виразності композиції, модерному баченні та трактуванні природи, на потребі пошуку авторського художнього почерку. Особливо близькими для Шолтеса виявились методи викладання та творчість Й. Бокшая. Робота на плернері, що була активно підтримана художниками “Підкарпатського Барбізону”, стала для З. Шолтеса визначальною на шляху формування жанрового тематичного спрямування, пластичної мови, колористики, образності. Здобутий Шолтесом професійний вишкіл, поряд з гострим відчуттям та образним осмисленням гармонії та естетичної цінності природи, стали базовими у формуванні його індивідуального творчого методу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Золтан Шолтес / [Упор. В. Штець]. – Львів : Ладекс, 2009. – 240 с.
2. Золтан Шолтес. Альбом. [Вступ. стаття А. Шпакова]. – К. : Мистецтво, 1973. – 60 с.
3. Небесник І. Адальберт Ерделі / І. Небесник. – Львів : Видавництво Мс, 2007. – 296 с.
4. Небесник І. Творчість видатних художників Закарпаття / І. Небесник. – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2005. – 76 с.
5. Небесник І. Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект : монографія / І. Небесник. – Ужгород : Закарпаття, 2000. – 168 с.
6. Островський Г. Образотворче мистецтво Закарпаття / Г. Островський. – К., 1974. – 198 с.
7. Філіп Л. Меморіальна кімната заслуженого художника України З. І. Шолтеса в Закарпатському обласному краєзнавчому музеї / Л. Філіп. – Ужгород, 2003.
8. Чуліпа І. Золтан Шолтес / І. Чуліпа. – Ужгород : Карпати, 1989. – 11 с.
9. Штець В. Слово про майстра // Золтан Шолтес. – Львів : Ладекс, 2009. – С. 7–38.

10. Ювілейна ретроспективна виставка творів Золтана Шолтеса, присвячена 60-річчю від дня народження художника : Каталог / [Укл. Г. Бикова]. – Ужгород, 1971. – 22 с.
11. Zlatoukal J. U vytvarniku na Podkarpatske Rusi // Podkarpatska Rus. – Bratislava, 1936. – S. 234–238.

REFERENCES

1. Zoltan Sholtes [Zoltan Sholtes] (2009), Ladex, Lviv. (in Ukrainian).
2. Zoltan Sholtes. Albom [Zoltan Sholtes. Album], (1973), Mystectvo, Kyiv. (in Ukrainian).
3. Nebesnyk, I. (2007), Adalbert Erdeli [Adalbert Erdeli], Vudavnytvo Mc, Lviv. (in Ukrainian).
4. Nebesnyk, I. (2005), Tvorchist' vydatnyh hudozhnykiv Zakarpattia [Arts prominent artists of Transcarpathia], Vudavnytvo V. Pad'aka, Uzhhorod. (in Ukrainian).
5. Nebesnyk, I. (2000), Hudozhnia osvita na Zakarpatti u XX stolitti: istoryko-pedagogichniy aspekt: Monografia [Art education in the Carpathian region in the twentieth century : historical and pedagogical aspect : Monography], Zakarpattia, Uzhhorod. (in Ukrainian).
6. Ostrovs'kyi, G. (1974), Obrazotvorche mystetstvo Zakarpattia [Fine art of Transcarpathia], Kyiv. (in Ukrainian).
7. Filip, L. (2003). Memorial'na kimnata zasluhenogo hudozhnyka Ukraïny Z. I. Sholtesa v zakarpats'komu oblasnomu kraieznavchomu muzeii [Memorial room of Honored Artist of Ukraine Z. I. Sholtes in the Transcarpathian regional museum], Uzhhorod. (in Ukrainian).
8. Chulipa, I. (1989), Zoltan Sholtes [Zoltan Sholtes], Karpaty, Uzhhorod. (in Ukrainian).
9. Shtec, V. (2009), Slovo pro maistra [The word about the master], Ladex, Lviv. (in Ukrainian).
10. Yuvilejna retrospectyvna vystavka tvoriv Zoltana Sholtesa, prysviachena 60-richchiu vid dnia narodzhennia hudozhnyka: Katalog [Anniversary retrospective exhibition of works by Zoltán Sholtes dedicated to 60 anniversary of the artist: Catalogue], (1971), Uzhgorod. (in Ukrainian).
11. Zlatoukal, J. (1936) U vytvarniku na Podkarpatske Rusi [The artists of Subcarpathian Rus], Podkarpatska Rus [Subcarpathian Rus], Bratislava, pp. 234–238. (in Slovakian).

УДК 7.046.3

Альона Рудич

СТИЛІСТИКА РАННЬОХРИСТІЯНСЬКИХ КАТАКОМБ У СУЧАСНИХ РОЗПИСАХ НИЖНІХ ХРАМІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ ТВОРЧОСТІ ІКОНОПИСЦІВ

У статті досліджено стилістичні особливості ранньохристиянських розписів у порівнянні з сучасними стінописами нижніх храмів, що за специфікою художнього оформлення близькі до катакомбного вирішення. Розглянуто, наскільки можливе поєднання мистецтва різночасових культур при розробці системи розпису нового пам'ятника. Охарактеризовано художні тенденції в оздобленні нижніх храмів Росії та України початку ХХІ ст.

Ключові слова: катакомбний живопис, сучасні розписи, нижні храми, іконописці.

Алена Рудич

СТИЛІСТИКА РАННЕХРИСТІАНСКИХ КАТАКОМБ В СОВРЕМЕННЫХ РОСПИСЯХ НИЖНИХ ХРАМОВ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ ТВОРЧЕСТВА ИКОНОПИСЦЕВ

В статье исследованы стилистические особенности раннехристианских росписей в сравнении с современными стенописями нижних храмов, по специфике художественного оформления близких к катакомбному решению. Рассмотрено, насколько возможно сочетание искусства разновременных культур при разработке системы росписи нового памятника.